

พัฒนาการกฎหมายการทำแท้งประเทศไทยและประเทศไอร์แลนด์ Development of abortion laws in Thailand and Ireland

ลาวัลย์ หอนพรัตน์

สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

9/9 หมู่ 9 ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 11120

Rawan Homnopparta

School of Law, Sukhothai Thammathirat Open University

9/9 Moo 9, Bang Phut, Pak Kret, Chang Wat Nonthaburi, 11120

E-mail : rawan.h@hotmail.com

ภรมาภา อุดมวัฒน์ทวี

สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

9/9 หมู่ 9 ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 11120

Pornmapa Udomwatthawe

School of Law, Sukhothai Thammathirat Open University

9/9 Moo 9, Bang Phut, Pak Kret, Chang Wat Nonthaburi, 11120

E-mail : pornmapa.m@gmail.com

(Received: 3 January 2025; Revised: 6 February 2025; Accepted: 13 February 2025)

บทคัดย่อ

การทำแท้งหรือการยุติการตั้งครรภ์เป็นประเด็นที่ซับซ้อนและละเอียดอ่อน มีแนวคิดและ ทฤษฎีที่สนับสนุน ทั้งฝ่ายที่เห็นด้วยกับการทำแท้งถูกกฎหมายและฝ่ายที่คัดค้านการทำแท้งอย่างเคร่งครัด แนวคิด ทฤษฎีที่สนับสนุนการทำแท้งถูกกฎหมายเช่นแนวคิดเกี่ยวกับสุขภาพของหญิง แนวคิดเกี่ยวกับสุขภาพของทารก สภาพเศรษฐกิจ ผลกระทบทางสังคม ทฤษฎีสติธิ เสรีภาพซึ่งเห็นว่าหญิงมีสิทธิใน ตัวร่างกาย ของหญิงมีสิทธิที่จะตัดสินใจ ยุติการตั้งครรภ์ด้วยตัวเองได้ ส่วนฝ่ายที่คัดค้านการทำแท้งถือว่าการทำแท้งเป็นอาชญากรรมโดยยึดในแนวคิดทางศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ทฤษฎีสติธิของการมีชีวิตของทารก ส่วนกฎหมายการทำแท้งของไทยในปัจจุบันหลังจากมี พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2564 การทำแท้งในขณะที่อายุครรภ์ไม่เกิน 12 สัปดาห์นั้นเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย ส่วนกฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้ง ในประเทศไอร์แลนด์ เดิมประเทศไอร์แลนด์มีกฎหมายห้ามการทำแท้งอย่างเคร่งครัด โดยไม่ คำนึงถึงสุขภาพของหญิงหรือสุขภาพของทารกในครรภ์ จนเกิดมีกรณีที่สะเทือนใจคนส่วนใหญ่ มีการประท้วงของกลุ่มสตรีจันรัฐบาลต้องให้มีการลงประชามติ ว่าควรจะมีการทำแท้งที่ถูกกฎหมายหรือไม่ซึ่งผลการลงประชามติ ชาวไอร์แลนด์ส่วนใหญ่เห็นว่าการทำแท้งเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย

การตัดสินใจของประชาชนชาวไอร์แลนด์ในการยกเลิกข้อห้ามทำแท้ง โดยคำนึงถึงสิทธิสตรีและสุขภาพของหญิงทำให้เป็นแบบอย่าง ของ ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก

คำสำคัญ : กฎหมายการทำแท้ง การตั้งครรภ์ สิทธิสตรี

Abstract

Abortion, the ending of a pregnancy, is a highly debated topic. Pro-choice advocates argue for legalized abortion based on women's health, fetal health, economic circumstances, social impacts, and individual rights. They believe women have the right to bodily autonomy and the right to decide whether to continue a pregnancy. Conversely, anti-abortion advocates view abortion as morally wrong, often citing religious beliefs, ethics, and the unborn child's right to life.

Thailand's abortion law, revised in 2021, permits abortions up to 12 weeks of pregnancy. Ireland, on the other hand, formerly had a strict abortion ban, disregarding the well-being of both the woman and the fetus. This led to tragic situations and widespread protests by women's rights groups, culminating in a referendum on abortion legalization. A majority of Irish citizens voted to legalize abortion, setting a global example.

Ireland's decision to repeal the abortion ban, prioritizing women's rights and health, is a significant step forward for women's rights worldwide.

Keywords : Abortion Law, Pregnancy, Women's rights

บทนำ

การทำแท้งหรือการยุติการตั้งครรภ์เป็นประเด็นทางสังคมที่ซับซ้อนและเป็นที่ยกเถียงกันมานาน เหตุผลที่นำมาถกเถียงกันมักเป็นประเด็นทางศาสนา ศีลธรรม สังคม เศรษฐกิจ กฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้ง หรือ การยุติการตั้งครรภ์ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันมีการพัฒนาขึ้นบางประเทศหญิงมีครรภ์สามารถทำแท้งได้ โดยไม่ถือเป็นความผิดแต่ในบางประเทศถือเป็นอาชญากรรม ทั้งนี้โดยมีความเชื่อทัศนคติและแนวคิดที่ต่างกันเช่นแนวคิดทางศาสนาซึ่งถือเคร่งครัดว่าการทำแท้งเป็นการทำบาปแนวคิดทางสังคม เศรษฐกิจ และการดำรงอยู่ของชีวิต เป็นต้น

แนวคิดเกี่ยวกับการทำแท้ง

1. แนวคิดทางศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลามและศาสนาพุทธ

ศาสนาคริสต์ ชาวคริสเตียนที่เคร่งครัดถือเอาว่าการทำแท้งนั้นเท่ากับการฆาตกรรม เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกาชาวคริสต์ไม่ว่านิกายใดไม่เห็นด้วยกับการทำแท้งทั้งสิ้นหรือประเทศโปแลนด์ กฎหมายไม่

อนุญาตให้มีการทำแท้งเว้นแต่กรณีที่เป็นอันตรายต่อมารดา การตั้งครรภ์ที่เกิดจากการถูกข่มขืนและเสี่ยงต่อการไม่สมบูรณ์ของทารก แต่ในขณะที่ประเทศที่มีนโยบายเปิดกว้างในการทำแท้งเช่นฮอลแลนด์ เป็นต้น

ศาสนาอิสลาม การทำแท้งในศาสนาอิสลามถือเป็นความผิดทางด้านศีลธรรมและกฎหมายอิสลาม ศาสนาอิสลามนั้นให้ความสำคัญกับชีวิตมนุษย์ในคัมภีร์อัลกุรอาน คำสอนของอัครทูต และศาสนบัญญัติอื่นๆ ถือว่าการทำลายชีวิตของทารกในครรภ์หรือชีวิตที่คลอดออกมาเป็นมนุษย์สมบูรณ์แล้วเป็นการกระทำที่ต้องห้าม พระอัลเลาะห์ ได้ตรัสไว้เกี่ยวกับการรักษาชีวิตความว่า “จงอย่าได้ฆ่าชีวิตที่อันล่อลวงห้ามไว้ นอกจากด้วยสิทธิอันชอบธรรมเท่านั้น” และยังมีคำสอนเกี่ยวกับการทำแท้งว่า “การทำแท้ง ถือเป็นบาป” มุสลิมทั่วไปจะปฏิบัติตามหลักการนี้ แต่มีข้อยกเว้นให้มีการยุติการตั้งครรภ์ได้หากมีความจำเป็นเพื่อสุขภาพของมารดาแต่ต้องได้รับความยินยอมจากแพทย์และสามีก่อน¹

ศาสนาพุทธ ศาสนาพุทธมีพระวินัยสงฆ์คือศีลข้อแรกการห้ามฆ่าสัตว์ตัดชีวิตตั้งนั้นชาวพุทธที่เคร่งครัดจะถือว่าการทำแท้งเป็นบาปประเทศไทยซึ่งมีประชากรนับถือศาสนาพุทธกว่า 90% ของประชากรทั้งประเทศและศาสนาอยู่คู่กับสังคมไทยมาอย่างยาวนานทั้งในทางวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีซึ่งมีอิทธิพลในการร่างกฎหมายของไทยฉะนั้นจึงมีความเคร่งครัดในเรื่อง พระวินัยสงฆ์ คือศีลข้อแรกเช่นกัน

ทั้งศาสนาคริสต์ศาสนาอิสลามและศาสนาพุทธล้วนมีบทบัญญัติหรือคำสอนที่ถือว่าการทำแท้งเป็นบาปทั้งสิ้น แต่แนวคิดทางศาสนา แนวคิดเชิงผิดถูกบุญบาปเป็นแนวคิดที่ไม่ได้นำสภาพสังคมเศรษฐกิจและการดำรงชีวิตอยู่มาประกอบการพิจารณาตัดสินใจในการทำแท้ง

2. แนวคิดเชิงสังคมเศรษฐกิจ

เป็นแนวคิดของจอห์น สจิวต์ มิลล์ (John Stewart Mill) ที่เห็นว่าสังคมควรคำนึงถึงความเป็นอยู่ ความผาสุกของคนส่วนมากและความอยู่รอดของสังคมโดยรวมโดยมุ่งประโยชน์สูงสุดของสังคมและประชาชนเป็นหลัก โดยไม่คำนึงว่าการกระทำนั้นจะเป็นการกระทำที่ถูกหรือผิดตามความเชื่อในทางประเพณี วัฒนธรรมหรือศาสนา

3. แนวคิดเรื่องสิทธิของหญิง

แนวคิดนี้คำนึงถึงหญิงซึ่ง หญิงนั้นควรมีสิทธิในเนื้อตัวร่างกายสิทธิในด้านสุขภาพอนามัยหญิงควรมีสิทธิในการตัดสินใจในการทำแท้งโดยปราศจากการใช้กำลังบีบบังคับหรือการเลือกปฏิบัติ และหญิงมีสิทธิที่จะทำแท้งโดยไม่ต้องขอความยินยอมจากผู้อื่น

¹ จวีวรรณ วรณประเสริฐและคณะ, ประเพณีที่ช่วยส่งเสริมการผสมผสานทางสังคมระหว่างชาวไทยพุทธกับชาวไทยมุสลิม (ปัตตานี: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี., พิมพ์ครั้งที่ 2, 2525) 89.

4. แนวคิดเรื่องสิทธิการมีชีวิต

สิทธิของทารกในครรภ์มารดา ฝ่ายที่คัดค้านการทำแท้งมักจะเน้นว่าทุกคนมีสิทธิในชีวิตทารกในครรภ์ก็มีสิทธิในการมีชีวิต การทำแท้งเป็นการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของทารก

5. แนวคิดเกี่ยวกับสุขภาพของหญิง

หญิงควรได้รับการทำแท้งที่ปลอดภัย การเข้าถึงบริการสาธารณสุขได้ง่าย ทั้งนี้เพื่อช่วยลดอัตราการเสียชีวิตของมารดาในการทำแท้งและช่วยไม่ให้เกิดปัญหาสุขภาพแก่หญิง

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการทำแท้ง

1. ทฤษฎีสติพิท เป็นสิทธิของบุคคลในการตัดสินใจเกี่ยวกับร่างกายของตนเอง
 2. ทฤษฎีจริยธรรมเป็นทฤษฎีที่พิจารณาถึงความถูกต้องทางจริยธรรมของการกระทำ
 3. ทฤษฎีสวัสดิภาพเป็นทฤษฎีที่มุ่งส่งเสริมคุณภาพชีวิตของมนุษย์โดยคำนึงถึงความเป็นอยู่ของมนุษย์ที่จะต้องดีขึ้น
 4. ทฤษฎีความยุติธรรมต้องทำให้เกิดความเป็นธรรมในการกระจายทรัพยากรและโอกาส
- เหตุผลในการทำแท้ง ในอดีตเป็นการตัดสินใจทำแท้งซึ่งในบางสังคมถือเป็นเรื่องของสตรีตั้งครคร์เท่านั้นที่มีอำนาจในการตัดสินใจในบางสังคมการทำแท้งเป็นเรื่องที่ชายซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัวจะต้องตัดสินใจเท่านั้นหรืออาจเป็นเรื่องที่ต้องตกลงกันในครอบครัวบางสังคมผู้ซึ่งมีอำนาจทางศาสนาเป็นผู้ตัดสินใจ สาเหตุการทำแท้งในยุคนั้นได้แก่การขาดแคลนอาหารและทรัพยากรบางกรณีการทำแท้งเป็นผลจากลักษณะความเป็นอยู่ที่ต้องเร่งร้อนตลอดเวลาซึ่งอาจจะเป็นเหตุให้ถูกทอดทิ้งได้ เหตุผลในการทำแท้งในปัจจุบันสภาพบิดคั้นของชีวิตเช่นครอบครัวยากจน มีลูกมากพอแล้วและไม่สามารถเลี้ยงดูบุตรได้ การตั้งครคร์เป็นอุปสรรคต่ออาชีพและการดำเนินชีวิต

พัฒนาการของกฎหมายการทำแท้งของประเทศไทย สำหรับประเทศไทยกฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้งมีวิวัฒนาการตั้งแต่กฎหมายตราสามดวงซึ่งไม่มีบทบัญญัติเอาผิดแก่หญิงซึ่งทำให้ตนเองแท้งลูกอาจเป็นไปได้ว่าเหตุที่ไม่มีกฎหมายห้ามการทำแท้งโดยหญิงนั่นเอง เนื่องจากในสมัยนั้นชายเป็นใหญ่หญิงไม่สามารถเลือกแบบแผนชีวิตของตนเองได้ ปัญหาการทำแท้งสมัยนั้นอาจไม่มีหรือมีน้อยมากหรือไม่รู้วิธีการทำแท้ง ต่อมา ประเทศไทยต้องมีการปรับปรุงกฎหมายให้เป็นไปตามเงื่อนไขทางการเมืองในยุคจักรวรรดินิยมจึง มีการบัญญัติเกี่ยวกับความผิดของหญิงในการทำแท้ง โดยมีการประกาศใช้กฎหมายลักษณะอาญา รศ 127 ขึ้น

กฎหมายลักษณะอาญา รศ 127 ได้เอาแนวคิดมาจากกฎหมายของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ในกฎหมายดังกล่าวมีบทบัญญัติเกี่ยวกับความผิดฐานทำให้แท้งลูกอยู่ในมาตรา 260 ถึงมาตรา 264 ซึ่งมีบทบัญญัติดังนี้

มาตรา 260 “หญิงใดริ่ดลูกให้แท้งก็ดียินยอมให้คนอื่นริ่ดลูกให้แท้งก็ดีท่านว่ามีความผิดต้องระวางโทษ”

มาตรา 261 “ผู้ใดริ่ดลูกให้เขาแท้งแม้ว่าหญิงนั้นยินยอมให้มันริ่ดก็ดี ท่านว่ามีความผิดต้องระวางโทษ”

มาตรา 262 “ถ้าผู้กระทำความผิดเช่นว่าในมาตรา 261 นั้นเป็นแพทย์หรือผดุงครรภ์หรือเป็นคนทำโดยเห็นแก่สินจ้างรางวัลก็ดีท่านให้ลงโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดเช่นนั้นทวีขึ้นอีกหนึ่งในสามส่วน”

มาตรา 263 “ผู้ใดรู้ว่าหญิงมีครรภ์และหญิงมิได้อนุญาตให้ริ่ดลูกถ้ามันแลกระทำร้ายด้วยกำลังกายหรือด้วยประการหนึ่งประการใดให้หญิงนั้นแท้งลูกท่านว่ามีความผิดต้องระวางโทษฐานประทุษร้ายร่างกายถึงสาหัส”

มาตรา 264 “ผู้ใดพยายามกระทำความผิดอย่างใดที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 260 และมาตรา 261 นั้นท่านว่าเป็นการไม่สำคัญอย่าได้เอาโทษแก่มันเลย”

ตามมาตรา 260 ถึง 264 เป็นการห้ามการริ่ดลูกนับแต่เด็กปฏิสนธิจนถึงก่อนคลอดโดยไม่มีการยกเว้นโทษไว้ในทุกกรณีเจตนารมณ์ของกฎหมายคือมุ่งเป็นการคุ้มครองชีวิตที่จะเกิดมาเป็นบทบัญญัติเคร่งครัดไม่มีการกล่าวถึงกรณีสุขภาพหญิงแต่อย่างใด

ต่อมามีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญา ในเดือนมกราคมปีพ.ศ. 2500 ได้มีการบัญญัติยกเว้นความผิดเกี่ยวกับการทำแท้งไว้สองกรณีคือเมื่อมีความจำเป็นเนื่องจากสุขภาพของหญิงและเมื่อหญิงมีครรภ์เกิดจากการถูกข่มขืน มีบัญญัติในมาตรา 301 ถึงมาตรา 305 ดังนี้

มาตรา 301 “หญิงใดทำให้ตนเองแท้งลูกหรือยอมให้ผู้อื่นทำให้ตนแท้งลูกต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ”

มาตรา 302 “ผู้ใดทำให้หญิงแท้งลูกโดยหญิงนั้น ยินยอมต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำนั้นเป็นเหตุให้หญิงรับอันตรายสาหัสอย่างอื่นด้วยผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนสี่หมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำนั้นเป็นเหตุให้หญิงถึงแก่ความตายผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปีและปรับไม่เกินสองแสนบาท”

มาตรา 303 “ผู้ใดทำให้หญิงแท้งลูกโดยหญิงนั้นไม่ยินยอมต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนสี่หมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำนั้นเป็นเหตุให้หญิงรับอันตรายสาหัสอย่างอื่นด้วยผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปีและปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

ถ้าการกระทำนั้นเป็นเหตุให้หญิงถึงแก่ความตายผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท”

มาตรา 304 “ผู้ใดเพียงแต่พยายามกระทำความผิดตามมาตรา 301 หรือมาตรา 302 วรรคแรก ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ”

มาตรา 305 “ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวในมาตรา 301 และมาตรา 302 นั้นเป็นการกระทำของ นายแพทย์และ

- (1) จำเป็นต้องกระทำเนื่องจากสุขภาพของหญิงนั้นหรือ
- (2) หญิง มีครรภ์เนื่องจากการกระทำความผิดอาญาตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 276 มาตรา 277 มาตรา 282 มาตรา 283 หรือมาตรา 284 ผู้กระทำไม่มีความผิด”

ซึ่งจากกฎหมายฉบับนี้ก็ยังมิผลให้หญิงที่ตั้งครรภ์โดยยังไม่พร้อมอาจจะด้วยปัญหา เช่น ปัญหา ด้าน วิทยุ เศรษฐกิจ ความไม่พร้อมด้านสังคม เป็นต้น ซึ่งกรณีไม่เข้าข้อยกเว้นตามมาตรา 305 ก็ยังต้องเสี่ยงกับการได้รับอันตรายจากการทำแท้งอยู่ดี ต่อตามมาตรา 305 (1) และ(2) แพทย์สภาได้ออกข้อบังคับแพทย์สภา ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2548 ขยายความสุขภาพของหญิงใน (1) ให้ครอบคลุม ทั้งกายและใจโดยเกณฑ์ด้านสุขภาพใจต้องมีแพทย์ลงนามสองคน ความผิดตาม(2) ครอบคลุมความผิดทางเพศ เช่นเพศสัมพันธ์กับผู้เยาว์อายุต่ำกว่า 15 ปี เพศสัมพันธ์จากการข่มขืนล่อลวงและการค้าประเวณี

กฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้งมีการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 28) พ.ศ. 2564 ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเผยแพร่ในวันที่ 6 กุมภาพันธ์และมีผล บังคับใช้ในวันที่ 7 กุมภาพันธ์ พระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลให้ยกเลิกมาตรา 301 และมาตรา 305 แห่งประมวล กฎหมายอาญาเดิม และบัญญัติใหม่ดังนี้

มาตรา 301 “หญิงใดทำให้ตนเองแท้งลูกหรือยอมให้ผู้อื่นทำให้แท้งลูกขณะมีอายุครรภ์เกิน 12 สัปดาห์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ“

มาตรา 305 “การกระทำความผิดตามมาตรา 301 หรือมาตรา 302 การกระทำของผู้ประกอบวิชาชีพ เวชกรรมและตามหลักเกณฑ์ของแพทย์สภาในกรณีดังต่อไปนี้ผู้กระทำไม่มีความผิด

- (1) จำเป็นต้องกระทำเนื่องจากหากหญิงตั้งครรถ์ต่อไปจะเสี่ยงต่อการได้รับอันตรายต่อสุขภาพ ทางกายหรือจิตใจของหญิงนั้น
- (2) จำเป็นต้องกระทำเนื่องจากมีความเสี่ยงอย่างมากหรือมีเหตุผลทางการแพทย์อันควรเชื่อได้ว่า หากทารกคลอดออกมาจะมีความผิดปกติถึงขนาดทุพพลภาพอย่างร้ายแรง
- (3) หญิงยื่นยันต่อผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมว่าตนมีครรภ์เนื่องจากการกระทำความผิด เกี่ยวกับเพศ

- (4) หญิงซึ่งมีอายุครรภ์ไม่เกิน 12 สัปดาห์ยืนยันที่จะยุติการตั้งครรภ์
- (5) หญิงซึ่งมีอายุครรภ์เกิน 12 สัปดาห์แต่ไม่เกิน 20 สัปดาห์ยืนยันที่จะยุติการตั้งครรภ์! ภายหลังจากตรวจและรับคำปรึกษาทางเลือกจากผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมและผู้ประกอบวิชาชีพอื่นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศ กำหนด โดยคำแนะนำของแพทย์สภาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น”

กฎเกณฑ์ของแพทย์สภา

ภายหลังจากที่ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 28) พ.ศ. 2564 ถือเป็นประกาศรับรองอย่างเป็นทางการถึงสิทธิของผู้หญิงในการจัดการกับเนื้อตัวร่างกายของตนเองแต่ยังมีประเด็นที่ต้องลงในรายละเอียดในกฎเกณฑ์ของแพทย์สภา คณะกรรมการแพทย์สภาได้ออกข้อบังคับไว้โดยข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับแพทย์สภาว่าด้วยหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการยุติการตั้งครรภ์ทางการแพทย์ของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมตามมาตรา 305 แห่งประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2564 “ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 3 กรกฎาคม 2564 ราชกิจจานุเบกษา, 2564, ดังนี้

ข้อดี ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมสามารถยุติการตั้งครรภ์ได้ตามหลักเกณฑ์ดังนี้

(1) การยุติการตั้งครรภ์ตามมาตรา 305(1) แห่งประมวลกฎหมาย อาญาเป็นกรณีที่ต้องกระทำเนื่องจาก

(ก) ปัญหาสุขภาพทางกายของหญิงตั้งครรภ์หรือ

(ข) ปัญหาสุขภาพทางจิตของหญิงตั้งครรภ์ซึ่งจะต้องได้รับการรับรองหรือเห็นชอบจากผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมที่ไม่ใช่ผู้กระทำการยุติการตั้งครรภ์ อย่างน้อยหนึ่งคน

(2) การยุติการตั้งครรภ์ตามมาตรา 305(2) แห่งประมวลกฎหมายอาญามีหลักเกณฑ์ดังนี้

(ก) ทารกที่คลอดออกมามีความเสี่ยงอย่างมากที่จะมีความผิดปกติถึงขนาดทุพพลภาพ อย่างร้ายแรงเช่นมีความพิการอย่างรุนแรง เป็นโรคทางพันธุกรรมอย่างร้ายแรงหรือทุพพลภาพประการอื่นอย่างร้ายแรง

(ข) มีการให้คำปรึกษาแนะนำทางพันธุศาสตร์ (genetic counseling) แก่หญิงตั้งครรภ์

(ค) มีบันทึกผลการตรวจการให้คำปรึกษาหรือคำแนะนำทางพันธุศาสตร์และข้อบ่งชี้ไว้ในเวชระเบียน

(ง) จะต้องได้รับการรับรองหรือเห็นชอบจากผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมที่ไม่ใช่ผู้กระทำการยุติการตั้งครรภ์อย่างน้อยหนึ่งคน

(3) การยุติการตั้งครรภ์ตามมาตรา 305(3) แห่งประมวลกฎหมายอาญา หญิงต้องยืนยันเป็นลายลักษณ์อักษรต่อผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมว่าตนตั้งครรภ์เนื่องจากการกระทำผิดเกี่ยวกับเพศ โดยหญิงอาจให้ข้อเท็จจริงประกอบการยืนยันดังกล่าวได้

(4) การยุติการตั้งครรภ์ตามมาตรา 305(4) แห่งประมวลกฎหมายอาญาผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมสามารถยุติการตั้งครรภ์ได้ตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพเวชกรรมหรือแนะนำส่งต่อตามระบบของสถานพยาบาลโดยไม่ชักช้า

(5) การยุติการตั้งครรภ์ตามมาตรา 305(5) แห่งประมวลกฎหมายอาญา ต้องมีเอกสารแสดงว่าได้รับการตรวจและรับคำปรึกษาทางเลือกจากผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมและผู้ประกอบวิชาชีพอื่น ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนด ในกรณีที่ต้องส่งต่อให้แนะนำส่งต่อตามระบบของสถานพยาบาลโดยไม่ชักช้า

ข้อ 5 การยุติการตั้งครรภ์ในหญิงที่อยู่ในสถานะที่เกี่ยวกับความผิดปกติทางร่างกายหรือจิตใจที่ไม่สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง ต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือผู้ปกครองดูแล

ในกรณีที่ไม่มีผู้ที่จะให้ความยินยอมแทนได้ตามวรรคหนึ่งหรือมีแต่บุคคลดังกล่าวไม่ให้ความยินยอมโดยไม่มีเหตุอันสมควรหรือมีผลประโยชน์ขัดกันกับหญิง ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมอาจทำการยุติการตั้งครรภ์ให้หญิงได้หากเป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของหญิงนั้น

ข้อ 6 การวินิจฉัยอายุครรภ์ของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมให้เป็นไปตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพเวชกรรม

ข้อ 7 การยุติการตั้งครรภ์ตามข้อบังคับนี้ให้กระทำในสถานพยาบาลของรัฐและสถานพยาบาลเอกชนตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล

ข้อ 8 ให้ นายกแพทย์สภาเป็นผู้รักษาการและมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับทางปฏิบัติตามข้อบังคับนี้

เมื่อพิจารณาถึง พระราชบัญญัติ แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ปี พ.ศ. 2564 นี้จะเห็นได้ว่าการเปิดให้หญิงทำแท้งได้ในกรณีที่ หญิงนั้นมีอายุครรภ์ไม่เกิน 12 สัปดาห์ ซึ่งมี 67 ประเทศที่กฎหมายประกาศรับรองสิทธิของผู้หญิงในการจัดการกับเนื้อตัวร่างกายของตนเองและตามความต้องการของผู้หญิงทำให้ผู้หญิงที่ประสงค์จะทำแท้งและมีอายุครรภ์ไม่เกิน 12 สัปดาห์สามารถกระทำได้โดยไม่มีคามคิดเพื่อคุ้มครองสิทธิของทารกในครรภ์ และสิทธิของหญิงตั้งครรภ์ให้เกิดความสมดุลกันรวมทั้งเพิ่มเหตุผลและความจำเป็นสำหรับกรณียกเว้นความผิดฐานทำแท้งให้ครอบคลุมกว้างขึ้น (นายอนุชา ตีสวัสดิ์)

พัฒนาการกฎหมายทำแท้งประเทศไอร์แลนด์

ประเทศไอร์แลนด์เคยมีกฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้งที่เข้มงวดที่สุดแห่งหนึ่งในยุโรป โดยห้ามการทำแท้งเกือบทุกกรณีเป็นเวลาหลายทศวรรษ โดยกฎหมายจะอนุญาตให้ทำแท้งได้ก็ต่อเมื่อมีความเสี่ยงที่รุนแรงต่อชีวิตของหญิง โทษสูงสุดของการทำแท้งคือจำคุก 14 ปี² ประเทศไอร์แลนด์นั้นเดิมตั้งแต่ปี ค.ศ. 1983 รัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่แปดกำหนดให้ตัวอ่อนในครรภ์มีสิทธิในการมีชีวิตเทียบเท่ากับผู้เป็นแม่

² BBC, *ประชนมติทำแท้งในไอร์แลนด์: “ไม่มีผู้หญิงคนไหนอยากทำแท้ง”* (1 มกราคม 2568) international <<https://www.bbc.com/thai/international-44214304>>.

ส่งผลให้การทำแท้งผิดกฎหมายในทุก ๆ กรณีต่อให้ตัวอ่อนในครรภ์มีความผิดปกติร้ายแรงและแม้ การตั้งครรถ์เกิดจากการข่มขืนหรือการร่วมเพศระหว่างพี่น้องก็ตาม ศาสนาคาทอลิกมีอิทธิพลอย่างมาก ต่อสังคมไอร์แลนด์และความเชื่อทางศาสนาเรื่องการต่อต้านการทำแท้งก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้กฎหมาย ดังกล่าวมีอายุยืนยาว ผลกระทบต่อผู้หญิงคือกฎหมายที่เข้มงวดนี้ ส่งผลกระทบต่อผู้หญิงชาวไอร์แลนด์ เป็นอย่างมาก หลายคนต้องเดินทางไปยังประเทศอื่นเพื่อทำแท้งซึ่ง มีทั้งค่าใช้จ่ายที่สูงและมีความเสี่ยงสูง

อย่างไรก็ตามในปี ค.ศ. 2018 ประชาชนชาวไอร์แลนด์ได้มีส่วนร่วมในการลงประชามติเพื่อแก้ไข รัฐธรรมนูญและผลการลงคะแนนประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 66.4 ได้ตัดสินใจให้มีการเปลี่ยนแปลงกฎหมาย โดยสนับสนุนการทำแท้งถูกกฎหมาย จากผลการลงประชามติดังกล่าวทำให้ประเทศไอร์แลนด์กลายเป็น ประเทศหนึ่งในยุโรป ที่อนุญาตให้มีการทำแท้ง หลังการลงประชามติรัฐบาลไอร์แลนด์ได้ออกกฎหมายใหม่ ที่อนุญาตให้ผู้หญิงสามารถทำแท้งได้ภายใน 12 สัปดาห์แรกของการตั้งครรถ์และมีข้อยกเว้นสำหรับกรณี ที่การตั้งครรถ์เป็นอันตรายต่อสุขภาพกายหรือจิตใจของมารดาหรือในกรณีที่ทารกในครรภ์มีความผิดปกติ อย่างร้ายแรง

ปัจจัยที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง การเคลื่อนไหวของประชาชน การเคลื่อนไหวเรียกร้องสิทธิ ในการทำแท้งของประชาชนชาวไอร์แลนด์มีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ จากกรณีของ Savita Halappanavar 3 ซึ่งเป็นหญิงตั้งครรถ์อายุ 17 สัปดาห์ได้แอดมิทเข้าโรงพยาบาล Galway University Hospitals ด้วยอาการปวดหลังอย่างหนักพร้อมทั้งรู้สึกเหมือนอะไรบางอย่างจะหลุดออกมา อะไร บางอย่างที่ว่าคือถุงการตั้งครรถ์ที่ขึ้นออกมาจนเกือบจะหลุดออกจากช่องคลอดของเธอ หลังจากนั้นสองวัน น้ำคร่ำของเธอแตกอาการทั้งหมดชี้ชัดว่านี่คือการแท้งหญิงสาวขอให้แพทย์ช่วยยุติการตั้งครรถ์ให้เธอ แต่พวกเขาปฏิเสธ เพราะกฎหมายของไอร์แลนด์การหยุดหัวใจทารกนั้นถือเป็นการกระทำผิดที่ร้ายแรง Savita เริ่มมีภาวะติดเชื้อในกระแสเลือดจนเธอคลอดตัวอ่อนที่ไร้ลมหายใจออกมา และต่อมาอีกสี่วันเธอก็ จากไป ซึ่งการปฏิเสธการทำแท้งทั้งที่ชีวิตของเธออยู่ในอันตรายได้สร้างความสะเทือนใจให้กับสังคมและ กระตุ้นให้เกิดการอภิปรายเกี่ยวกับกฎหมายทำแท้งอย่างกว้างขวาง อิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์มีบทบาท สำคัญในการเผยแพร่ข้อมูลและสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับประเด็นนี้

การเปลี่ยนแปลงกฎหมายทำแท้งในไอร์แลนด์เป็นก้าวสำคัญในการปกป้องสิทธิสตรีและสุขภาพ ของหญิง การตัดสินใจของประชาชนชาวไอร์แลนด์ในการยกเลิกข้อห้ามทำแท้งในรัฐธรรมนูญ กลายเป็น แบบอย่างให้กับประเทศอื่น ๆ ทั่วโลก

การทำแท้งเป็นประเด็นที่ซับซ้อนและละเอียดอ่อน บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอข้อมูล เบื้องต้นเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีและ พัฒนาการของกฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้งเพื่อช่วยให้สามารถวิเคราะห์ ประเด็นนี้ได้รอบด้านและมีเหตุผลมากขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนากฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้ง ให้เหมาะสมกับสภาพสังคมของประเทศไทยทั้งในปัจจุบันและในอนาคตต่อไป

3 Adaymagazine, #HomeToVote ถนนเส้นยาวสู่การทำแท้งที่ถูกกฎหมายในประเทศไอร์แลนด์ (1 มกราคม 2568) WOMEN <<https://adaymagazine.com/woman-home-to-vote-abortion-right-ireland>>.

บรรณานุกรม

ฉวีวรรณ วรณประเสริฐและคณะ, *ประเพณีที่ช่วยส่งเสริมการผสมผสานทางสังคมระหว่างชาวไทยพุทธกับชาวไทยมุสลิม* (ปัตตานี: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี., พิมพ์ครั้งที่ 2, 2525).

Adaymagazine, *#HomeToVote ถนนเส้นยาวสู่การทำแท้งที่ถูกกฎหมายในประเทศไอร์แลนด์* (1 มกราคม 2568) WOMEN <<https://adaymagazine.com/woman-home-to-vote-abortion-right-ireland>>.

BBC, *ประชามติทำแท้งในไอร์แลนด์: “ไม่มีผู้หญิงคนไหนอยากทำแท้ง”* (1 มกราคม 2568) international <<https://www.bbc.com/thai/international-44214304>>.

